

עומקא דפרשה

- כי הוא הייך
- שער הציון
- כת הבחירה

- השפעת החטא על הבחירה
- החיים האמיתיים
- בדרכי העליה

פר' נצבים וילך - ובחרת בחיים
בס"ד ערש"ק כ"ד אלול תשע"א

החיים האמיתיים

הרב משה עזריאל נויפלד

כתוב בתורה החיים והמוות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך. וכתב רש"י אני מורה לכם שתבחרו בחלק החיים כאדם האומר לבנו בחר לך חלק יפה בנחלתי וכו' ע"ש. ולפני זה עה"פ ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב וגו' פירש"י זה תלוי בזה אם תעשה טוב הרי לך חיים וכו' והכתוב מפרש והולך האיך. והוא הפסוק הבא אשר אנוכי מצוך היום לאהבה וגו'.

והנה ידועה הקושיא שכולם שואלים מה זה ובחרת בחיים האם משהו יבחור במוות ולמה צריך להוסיף בחר לך חלק יפה, ועיי' במפרשים.

ומו"ר הגר"ד קאפלמאן זצוק"ל פי' מכיון שהנסיון מוכיח שהטוב האמיתי נראה לנו רע והרע נראה כטוב. ויש אפילו שמחפשים "חיים טובים" שאינם אלא מוות. ואילו החיים הנצחיים אינם נראים לנו חיים. ואין עצה אלא לשמוע בעצת ה' שברחמי מעמידנו על החלק היפה ואומר לנו זה בחר.

וע"כ עלינו לבאר מה זה החיים האמיתיים הנצחיים, וזה גם הטוב בעוה"ז וכמו שכתב רש"י. וזה דברי הפסוק אשר אנוכי מצוך היום לאהבה את ה"א ללכת בדרכיו ולשמור מצוותיו וחוקותיו ומשפטיו, דהיינו קיום התורה ורצונו ית', זה החיים בעוה"ז ובעוה"ב.

וכמו שכתב המס"י (פ"א) שהאדם לא נברא אלא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכניתו וכו', והאמצעיים לזה הם המצוות שע"י מגיע לדבקות בדי' בעוה"ז ובעוה"ב ע"ש באריכות.

ועיקר החיים ע"י התורה והמצוות ועבודת השי"ת היא, שהכל יהיה אצלו בגדר מוכרח שכן רצונו ית' וכמו אדם הראשון קודם החטא כי זה התורה בשלמותה. כי אע"פ שיש בחירה אבל צריך להיות גם מוכרח שע"ז א"א להיפרד מהתורה. וזה עבודת האדם להכניס עצמו בתכלית ההכרח. וכמו ר"ה צריך להיות לאדם הכרח גדול ליסוד של עול מלכות שמים. ועיי' באריכות הענין בדע"ת להגה"צ רבי ירוחם זצ"ל (פי' דברים - מאמרים).

וגם החיים הוא לחיות כל הזמן אם תשובה וכמ"ש החוה"ל על החסיד שעשה תשובה כל יום על מה שאתמול לא הכיר בהקב"ה, וזה עד כסא הכבוד. והוא גם יסוד של שוית"ה לנגדי תמיד לחיות כל הזמן עם הקב"ה ולעשות רצונו. וכל המעלות תלויים בתשובה ע"י באורחות צדיקים תחילת שער התשובה.

וגם צריך לחיות בכל עת באמונה ובטחון בהשי"ת שע"ז יש לאדם חיים אחרים לגמרי חיי הגוף והנפש חיים אמיתיים בעוה"ז ונוחל לעוה"ב. ולמשל **האם מי שנועס וכו' האם זה חיים?** האדם חושב שזה חיים שלו אבל הפוך הוא הנכון מי שבוטח ושלוו זה החיים. **האם כל הבל העוה"ז זה חיים?** כמו שזה נראה. אבל כשנבדוק הענין רואים שהכי מאושר בעולם הוא מי שיושב ועוסק בתורה הק' ועובד השי"ת כראוי ובוטח בו הוא חי את חיי העוה"ז כביכול חי גן עדן מעין עוה"ב. וכמו שאמר דעה"ל לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעוני.

התורה וקיום המצוות **בדקדוק גדול** הם עץ החיים ע"י האדם חי בעוה"ז. וכמו שכ' במשנה באבות כך היא דרכה של תורה פת במלח וכו' ואם אתה עושה כן אשרך בעוה"ז וכו', ועיי' בלב אליהו שמסביר רק מי שעושה כן מבין עד כמה יש אושר בזה אבל מי שנמצא מרחוק אינו מבין. וזה מה שהקב"ה אומר לנו אפי' לפני שעשית כן תסמוך עלי ובחרת בחיים האמיתיים כי רק זה הוא החלק הטוב ואם לא יש לך כבר מוות בעוה"ז אע"פ שנראה לך חיים וכ"ש בעוה"ב. [נכתב בקיצור וראשי פרקים ויש בזה אריכות].

לע"נ מו"ר רבי יצחק דוב בן משה אריה זצוק"ל
ולע"נ מו"ר רבי מיכל יהודה בן משה דוד זצוק"ל

השינוי בבחירה שהתחדש אחרי חטא עין הדעת

הגר"ר יהושע עלזאס - משגיח דרשיבת כנסת יצחק

א. ז"ל הרמב"ן פר' נצבים (ל, ב) "ומל ה' אלוקיך את לבבך" אבל לימות המשיח תהיה הבחירה בטוב, להם טבע, לא יתאוה להם הלב למה שאינו ראוי ולא יחפוץ בו כלל, והיא המילה הנזכרת כאן, כי החמדה והתאוה ערלה ללב, ומול הלב הוא שלא יחמוד ולא יתאוה, וישוב האדם בזמן ההוא לאשר היה קודם חטאו של אדה"ר שהיה עושה בטבעו מה שראוי לעשות לא היה ברצונו דבר והפכו כמש"כ בסדר בראשית, עיי"ש עוד.

ב. לשון הרמח"ל בדרך ה': "וכיון שחטא אדה"ר נשתנו הדברים שנוי גדול וכו' כיון שעל ידו נסתרה השלמות יותר משהיתה ונתרבו החסרונות והיה הוא הגורם רעה לעצמו הנה לא יהיה עוד כ"כ קל לו לשוב לצאת מן החסרון ולקנות השלמות".

ג. וביתר ביאור בנפח"ח ש"א פ"ו בהג"ה וז"ל: "ולא כמו שהוא עתה, שהיצר המפתה את האדם הוא בתוך האדם עצמו, ומתדמה לאדם שהוא עצמו". ז"א שהרצון והמשיכה לחטא באמת אינו רצונך בכלל - "רצוננו לעשות רצונך" ואין להתייחס כ"כ לרצונות זולתך ובפרט כשהוא גם אויבך.

ד. ובבית הלוי פ' בראשית ז"ל: "דבכל דבר של עוה"ז **ההשתוקקות** לזה הוא **מורבה** יותר ויותר מעצם התענוג שיש באותו דבר וכו' וכאשר רואים בחוש כי האדם בעת רודפו אחר הרווחת ממון לא יעצרו... הגם כי זה מזיק לבריאותו רק שידמה שירוויח ר"כ אחד... ולפזר לרופאים, יפזר כמה כדי להטיב לבריאותו מעט. והסיבה לזה כי זה הממון שאין לו ועדיין רודף אחריו תשוקתו גדולה וחביב לו מבריאותו ורק זה הממון שכבר יש ביזו מכיר היטב שבריאות הגוף טוב ממנו וכו'. והנראה עוד לומר דהך תשוקה הדמיונית והכוזבת **נתחדשה** לאדם אחר אכלו מעה"ד" עכ"ל.

ה. ועד"ז כלל הגר"ס ז"ל את חזית מלחמתנו "אוי לדמיון אויב הרע הלזה".

ירידת הדורות

טעות נושנת נתאזרח בלב יחידים, ולפעמים רק בתת מודע, שגזירת ירידת הדורות מהווה לימוד זכות למי שמתקשה לעמוד בנסיונותיו ולבחור בטוב, באחרית הימים.

אולם האמת יורה דרכו שפסק והכריע הרמב"ם (בפ"ה מהל' תשובה ה"ב) הלכה לכל מקום ולכל זמן שכל אחד יכול להיות צדיק כמרה"ה. ז"א לעמוד איתן כחומה בכל מצב שיזדמן לפניו במחשבה דיבור ומעשה.

וענין ירידת הדורות אין פירושו כלל שאיננו יכולים לעמוד במה שמוטל עלינו, אלא שגם אם נקיים בשלימות ככל אשר תובעים מאתנו אע"כ נהיה אחרונים ולא ראשונים, כמו שאמורא השלם בכל, הוא אמורא ולא תנא.

כל הגדול מחבירו

יל"ע שמצד אחד כל הגדול מחבירו יצרו גדול הימנו, ואילו מצד שני הקשה ה' את לב פרעה, ופירושו הראשונים וביתר ביאור בדרך ה' (חלק ב' פ"ג) שככל שמרשיע יותר נעשה הבחירה קשה יותר ואינו משקל שוה. וכן ככל שעומד בנסיונותיו זוכה שנסיונותיו יהיו יותר קלים ויקל עליו להגיע לתכליתו.

ובפשוטו י"ל דלק"מ שככל שהאדם גדול יותר מוכרחים להעמיד נסיונות **קשים** יותר כי דברים המושכים אנשים פשוטים אינם בשבילו נסיון כלל אלא שעכ"ז בסה"כ המשקל החיובי הוא חזק יותר מהשלילי.

אולם באגרת המוסר להגר"ס מבואר שיצרו גדול הימנו פירושו **בחומר** החטא שככל שזוכה להעפיל בתורה ויר"ש כנגד זה מנסה היצה"ר להפילו דוקא בחמורות יותר. ידע הציבור ויזהר.

המשך ענין הבחירה בנוגע לימים הנוראים, בגליון הבא בס"ד.

כתב הרמח"ל במסילת ישרים בביאור "יראת החטא" בזה"ל "הנה ראותנו המידה הזאת נמנית אחר כל המידות הטובות... די לנו להעירנו על ענינה שראוי שיהיה ודאי ענין נכבד ועיקרי מאוד וקשה להשיג אותו, שכבר לא יוכל להגיע אליו, אלא מי שכבר השיג כל המידות.

עוד כתב (שם) יש יראת העונש ויש יראת הרוממות "כי התכלית בשניהם שלא לעשות דבר נגד רום כבודו יתברך, אמנם ההבדל שבניהם שבעבורו תחשב כלשון אחר... והוא כי יראת הרוממות הוא בשעת מעשה או בשעת העבודה או בפרק העבירה דהיינו או בשעה שהוא עומד ומתפלל או עובד שאז "יבוש ויכלם ירעש וירעד מפני רום כבודו יתברך, אך יראת החטא היא בכל עת ובכל שעה שהנה בכל רגע הוא ירא פן יכשל ויעשה דבר או חצי דבר שיהיה נגד כבוד שמו יתברך ועל כן נקרא יראת החטא כי עיקרה יראה מין החטא שלא יכנס ויתערב במעשיו מחמת פשיעה והתשרלות.

והוא מה שאמר משה רבינו ע"ה "ובעבור תהיה יראתו על פניכם בבלתי תחטאו" כי זה עיקר היראה שיהיה האדם ירא ומזדעזע תמיד עד שלא תסור יראה זו ממנו "כי על ידי זה ודאי לא יבוא לידי חטא".

אולם יש לדעת ולברר איך להגיע בחיים המעשיים ליראת החטא עד כדי ש"על ידי זה לא יבוא לידי חטא".

ונראה לצרף מה שכתב הרמח"ל בביאור מידת הקדושה בתחילת דבריו "ענין הקדושה הוא דהיינו "תחילתו עבודה וסופו גמול" "תחילתו השתדלות וסופו מתנה" והיינו שתחילתו הוא מה שהאדם מקדש עצמו וסופו מה שמקדשים אותו... ההשתדלות הוא מה שיהיה האדם נבדל ונעתק מין החומריות לגמרי ומתדבק תמיד בכל עת ובכל שעה באלהיו וכותב הרמח"ל ואמנים לפי שאי אפשר לאדם שמשים הוא את עצמו במצב הזה כי כבד הוא ממנו, כי סוף סוף חומרי הוא בשר ודם על כן אמרתי ש"סוף הקדושה מתנה" כי מה שיוכל האדם לעשות הוא ההשתדלות ברדיפת הידיעה האמיתית והתמדת ההשכלה בקדושת המעשה אך הסוף הוא שהקב"ה ידריכהו בדרך הזה שהוא חפץ ללכת בה וישרה עליו קדושתו ויקדשהו...

"ואז יצלח בידו זה הדבר שיוכל להיות בדביקות הזה עמו יתברך בתמידות כי מה שהטבע מונע ממנו יעזרהו יתברך וסיועו יתן לו".

ולפי"ז לכאורה ה"ה יראת החטא ע"י השתדלות האדם ברדיפת היראה האמיתית והתמדת ההשכלה בהירות בכל מעשה ומעשה שיעשה בעולם הזה הסוף הוא שהקב"ה ידריכהו בדרך הזה שהוא חפץ ללכת בה וישרה עליו קדושתו ויקדשהו.

ומעתה יש לבאר מהו השתדלות האדם שע"י "הקב"ה ידריכהו בדרך שהוא חפץ ללכת בה" ונראה להביא מה שכתב הרמח"ל בביאור משקל החסידות (פרק כ') בא"ד כי הרבה דברים טובים יוכל היצר לרחק כאילו הם רעים והרבה חסאים לקרב כאילו הם מצוות גדולות ובאמת שלא יוכל איש להצליח במשקל הזה אלא בג' דברים:

א. שיהיה ליבו ישר שבלבבות שלא תהיה פניתו אלא לעשות הנחת רוח לפניו יתברך ולא זולת זה כלל.

ב. ושיהיה מעיין על מעשיו עיון גדול וישתדל לתקנם על פי התכלית הזה.

ג. ואחר כל זאת יהיה משליך יתנו על ה' שאז יאמר בו (תהלים פ"ד) "אשרי אדם עוז לו בך וגו' לא ינעם טוב להולכים בתמים".

אמנם אומר הרמח"ל אם אחד מן התנאים האלה יחסר לו לא יגיע אל השלמות ו"קרוב הוא ליכשל וליפול" דהיינו או אם הכוונה לא תהיה מובחרת וזכה או אם יתרושל מין העיון במה שיוכל לעיין, או אם אחר כל זה לא יתלה בטחונו בקונו "קשה לו שלא יפול".

וכמש"כ בדבר השני "ושיהיה מעיין במעשיו עיון גדול יש להביא מש"כ בהמשך הדברים בזה"ל נמצאת למד שהבא להתחסד חסידות אמיתית צריך שישקול כל מעשיו לפי התולדות הנמשכות מהם ולפי התנאים המתלוים להם, לפי העת, לפי החברה, לפי הנושא ולפי המקום ואם הפרישה תוליד יותר קידוש השם ונחת רוח לפניו מן המעשה יפרוש ולא יעשה.

או אם מעשה אחד במראיתו הוא טוב ובתולדתו או בתנאיו הוא רע ומעשה אחר רע במראיתו וטוב בתולדתו הכל הולך אחר החיתום והתולדה, שהיא פרי המעשים באמת "וזה לנו לעיניים לראות, אי זה דרך ישכון אור באמת ובאמונה לעשות הישר בעיני ה'". "והי' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה".

א. כתוב בפסוק (דברים ל' י"ט) ובחרת בחיים וגו' לאהבה וכו' כי הוא חיך ואורך ימיו. ודרשו בגמ' (פסחים מ"ט ב') אמר רבי אלעזר עם הארץ אסור להתלוות עמו בדרך שנאמר כי היא חיך ואורך ימיו על חייו לא חס [פרש"י ללמוד תורה ולחיות] על חיי חבירו לא כל שכן. וכתבו התוס' (שם ד"ה ויש) "משמע הלשון על חייו אינו חס דמכיר וכופר". עכ"ל. ומדייק מזה מהרש"ל בחכמת שלמה: משמע דאי ליכא מכיר אינו חשוד על שפיכת דמים.

ומק' מהרש"ל מהברייתא (שם בגמ') תנו רבנן ששה דברים נאמרו בעמי הארץ וכו' ואין מתלוין עמהן בדרך ויש אומרים אף אין מכריזין על אבידתו עכ"ל הברייתא. ומדייקים התוס' שם דהנה משמע דדוקא אין מכריזין על אבידתו אבל לגזול בידים לא, ומבארים התוס' דבאמת מי שמכיר וכופר שגופו מותר כ"ש ממונו, אלא שהברייתא איירי דאינו מכיר וכופר ולכן ממונו אסור. והנה על אף דאיירי הברייתא דאין מכיר וכופר כמש"כ תוס', אפ"ה מפורש בברייתא דאין מתלוין עמהן בדרך, מעתה מק' מהרש"ל דיש סתירה, דלשון הגמ' שאסור להתלוות עמו דעל חייו לא חס כתבו תוס' דאיירי במכיר וכופר, הא אינו מכיר מותר. ובברייתא שאין מתלוין עמהן איירי באינו מכיר וכופר ואעפ"כ אסור. ומיישב מהרש"ל דהכי פירושו אין מכריזין על אבידתו אבל אסור לגזול דשמא אינו מכיר וכופר, ואסור להתלוות עמו בדרך דשמא מכיר וכופר ודו"ק. והיינו דבכל מקום אזלינן לחומרא.

ומסיק מהרש"ל בזה"ל: שוב עיינתי באשרי שכתב דאפי' בע"ה שאינו מכיר וכופר ואעפ"כ שאינו חשוד על שפיכות דמים אפ"ה אין טוב להתלות עמו, ואי"כ לעיל במכיר וכופר אסור להתלות עמו ומסכן בנפשו ודו"ק. ועולה לדינא שיש ב' סוגי ע"ה ודינם חלוק.

ב. והנה התוס' (שם) פירשו שם שאמרו שם בגמ' אמר רבישמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן עם הארץ מותר לקורעו כדג, דהריגתו מותרת משום שזה כמו פיקוח נפש שהוא לסטין וחשוד על הדמים, והוכיחו זאת התוס' דאי לאו הכי היאך מותר להורגו ביום הכפורים שחל להיות בשבת הלא אפילו נכרי אסור עכ"ל התוס'. וכתב המשנה למלך (שבת פכ"ד ה"ז) שיש עוד נפ"מ לדינא שיוצא מתו"ד התוס' הללו, וכדלהלן:

דהנה המ"ל מסתפק שם בזה"ל: נסתפקתי בהא דכתב רבינו בפ"א מהל' רוצה שהרודף אחר חבירו ניתן להצילו בנפשו, ויש בזה עשה דכתיב וקצותה את כפה ולא תעשה דכתיב לא תחוס עינך. וכן הרודף אחר אחת מכל העריות חוץ מן הבהמה ניתן להצילו מן העבירה בנפשו. אם היה זה בשבת מהו שנחלל שבת בשביל הצלתו מן העבירה.

והנה ברודף אחר חבירו להורגו פשיטא לי דמחללין שבת כדי להצילו דאין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש ודמו של רודף כבר התירתו תורה ובשביל שהוא שבת פשיטא שלא נניחנו להורגו.

ג. וכי תימא דלא חשיב חלול שבת משום דהוי מקלקל בחבורה. הא ליתא שהרי כתבו התוס' סנהדרין דף ל"ה ד"ה אין רציחה זוחה שבת דהרציחה חשיב תקון משום דיש לו כפרה. וה"נ חשיב תיקון כיון שמצילו מן העבירה וכי"כ התוס' ב"פ בן סורר דף ע"ה ד"ה חד למעוטי ע"ז ע"ש.

ובפי' תפארת יעקב על משניות (שם בסנהדרין יכין אות נ"ה) כתב דגבי מיתת ב"ד כיון דחייב מיתה האמורה בתורה מיקרי תיקון לגביה, כמ"ש גבי מילה מה לי לתקן מילה מה לי לתקן כלי (עי' שבת ק"ו א'), ומש"ה אינו זוחה שבת. משא"כ ברודף אחר עבירה דאינו מחויב מיתה בעצם, רק שמחויב למונעו מן החטא בכל מה דאפשר, א"כ הוי מקלקל בחבורה ומותר בשבת. עכ"ל. וצ"ע על התפא"י דהתוס' (ע"ג ב' ד"ה חד) כתבו דקושייתם בהדיא דכשהורג אף שזה מדין מניעה והצלה הוי מ תקן גברא, וכדעת המשל"מ.

ד. ומביא המ"ל ראייה מסוגיא דידן פסחים מ"ט ב' להתיר להרגו בשבת כדי להצילו מן העבירה, וז"ל: שוב ראיתי להר"י בס"פ אלו עוברין דאוקמה לההיא דאמר בגמרא דף מ"ט אר"א ע"ה מותר לנוחורו ביוה"כ שחל להיות בשבת דמייירי כגון שהיה רץ אחר הזכור או אחר נערה המאורסה ביום הכפורים וכו' שמותר להצילו בנפשו כדתנן ואלו שמצילין אותם בנפשם ע"כ. הרי לך מבואר דס"ל דכל אותם שמצילין אותם בנפשם הוא אפילו בשבת וכן מדברי רב שרירא גאון שהביא הר"ן שם בפירוש דברי ר"א הללו יש ללמוד כן דרודף אחר אחת מכל העריות מותר להורגו בשבת. [א.ה. ז"ל רב שרירא גאון שם: דה"ק אוי לו לעם הארץ שפעמים שבורות שלו גורם לו למות מיתה מנוולת שמיתו מביאו לרוץ אחר נערה המאורסה אפי' ביום הכפורים שחל להיות בשבת ואין ממתניין להמיתו וממיתין אותו מיתה מנוולת ולא כשאר הרוגי ב"ד שבוררין להן מיתה יפה].

אך כפי מ"ש התוס' דאוקמה לההיא דר"א בע"ה שכופר להכעיס דהו"ל הריגתו כמו פקוח נפש שהוא לסטים וחשוד על הדמים דאי לאו הכי היאך מותר להורגו ביוה"כ שחל להיות בשבת וכו'. אין ללמוד דין זה משום דשאני פקוח נפש דהא ק"ל דזוחה את השבת וכיון שהתורה התירה דמו של רודף פשיטא דנהרג אף בשבת וכדכתיבנא. אך ברודף אחר אחת מכל העריות עדין אפשר שאין מצילין אותו בנפשו בשבת שלא הותר לנו לחלל שבת בשביל להצילו מן העבירה והדבר צריך תלמוד.

עמוד התורה והמצוה

כ' הרמב"ם בפ"ה מהל' תשובה (ה"ג) ועיקר זה עיקר גדול הוא, והוא עמוד התורה והמצוה, שנאמר "ראה נתתי לפניך היום, את החיים ואת הטוב, ואת המוות, ואת הרע", וכתוב "ראה, אנוכי נתן לפניכם היום ברכה, וקללה" (דברים יא, כו): כלומר שהרשות בידכם, וכל שיחפוץ האדם לעשות ממעשה בני האדם, עושה, בין טובים בין רעים. ובשמונה פרקים (פ"ח) הביא גם סיומא דקרא ובחרת בחיים.

ועי' במו"ג (ח"ג פ"ז) שהיסוד [הראשון] של תורת משה וכל מי שנמשך אחריה, הוא שהאדם בעל יכולת גמורה לעשות מה שיבחרהו. והר"ן (דרוש ה') כ' שהכופר בהיות האדם בחירי במעשיו, הרי הוא כופר בכל התורה [מלבד שחולק על טבע המציאות הנגלה, עיי"ש].

ועיין בדברי רבינו יונה בש"ג דהיא המעלה הראשונה מהמעלות העליונות, (וס"ל שהוא מ"ע כדלק), וסיים שם "ובעבור המעלות האלה נברא האדם".

הבחירה בחיים

פי רש"י כאן אני מורה לכם שתבחרו בחלק החיים, כאדם האומר לחברו בחר לך חלק יפה בנחלתי ומעמידו על החלק היפה ואומר לו את זה ברור לך. וכ"כ הרס"ג, ובחרת בחיים - ואני מיעץ לך שתבחר בחיים. וכ"כ הרמב"ן (טו) יעצתיך שתבחר בחיים.

ואי' בספרי (ר"פ ראה), שמא יאמרו ישראל הואיל ונתן הקב"ה לפנינו ב' דרכים דרך החיים ודרך המוות נלך באיזו מהם שנרצה ת"ל ובחרת בחיים למען תחיה אתה וזרעך, (ועיי"ש בבי' המשלים ע"ז).

ועי' בפ"י החסיד יעבץ לאבות (פ"ב י"ח) שהציווי ובחרת בחיים הוא מכיון שעיי' קיום התורה זוכים לב' דברים כדכתיב בקרא לעיל, הא' "החיים" שהוא בעצם, והב' "הטוב" והוא טובות העולם [כמ"ש "לשבת על האדמה"], לכן הזהיר שיבחרו בחיים מצד עצמם והוא הדביקות בה'.

ובעמק הנצי"ב ביאר את עצם הציווי ובחרת בחיים, דכיון שהחיים הם חיי עוה"ב (עי' רמב"ם בפ"ח מהל' תשובה שהם החיים שאין עמהן מוות והטובה שאין עמה רעה), לכאן אפשר לבחור ברע למי שיאמר שנוח לפניו להתרחק ממקום הקדושה לנצח, אבל באמת א"א כי לא ידח ממנו נדח, ובע"כ יצרפו ויבררו את נשמתו, ויחזרו למקום הקדושה עיי' יסורים. ועי"ז נאמר "ובחרת בחיים" פי' יותר טוב שתבחר בעצמך ללכת בחיים ממה שתהיה מוכרח להגיע לזה שלא בבחירתך. עיי"ש. ולפי"ז עיקר הציווי הוא "ובחרת", משא"כ לפי החסיד יעבץ שהדגש הוא שהבחירה תהיה "בחיים".

[והבחירה בחיים היא חיים נצחיים כנ"ל, ועוד נרמז בזה מה דמטו משמיה דהגריש"א שליט"א דבפשוטו של מקרא, שאדם חייב לבחור בחיים, גם כאשר הם לא נוחים לו. ולכן גם המיוסר ביסורים קשים אסור לו למאוס בחייו, אלא מצווה לעורר בלבו רצון ואהבה לקיים רצון הבורא ולרצות לחיות. ועי' ירוש' קידושין (א, ז) ובחרת בחיים זו אומנות].

מצות עשה

דעת רבינו יונה שהציווי ובחרת בחיים הוא מ"ע גמורה, שכ' בשע"ת (ש"ג יז) ודע כי המעלות העליונות נמסרו במצות עשה, כמו מעלת הבחירה שנאמר ובחרת בחיים, ומעלות ת"ת וכו'. עיי"ש [וכוונתו שאין אלו מעלות שנאמרו רק לשלמים, אלא חיוב על כ"א מישראל]. ועי' אפיקי מים ימים נוראים (כה) שביאר ענין המעלה שיש בזה אע"פ שלכאן הוא רק הכשר לתכלית המעשה.

והביאו החרדים בפ"ט (פ"א) אות כ, וביאר את גדר המצוה וז"ל ובכל עת שמזדמן לפני האדם איסור או ספק איסור והוא פורש, מקיים מ"ע זו. (ע"ע לק') ועיי"ש דמשמע שזהו המקור והטעם שספק דאורייתא לחומרא. והביא מתשו' הר"ן (יג) דאפי' בעסקי העולם כל משכיל בוחר לנפשו את הדרך הבטוחה והשמורה יותר, עאכ"ו שיש לנו לעשות כן בד"ת ומצוות.

אמנם גם לדי' הרמב"ם שלא מנאה במנין המצוות, מ"מ הוא חיוב, כמ"ש בפ"ז ה"א שהוא חיוב להשתדל לזכות בחיי עוה"ב. וכ"מ בלשונו בשמונה פרקים "ומפני זה היה ראוי לצוותו ואמר ראה נתתי לפניך וכו'.

וכ"מ מהספרי (הנ"ל) שמא יאמרו נלך באיזה שנרצה, ת"ל ובחרת בחיים. ומשמע שהוא ציווי ולא עצה טובה בלבד.

ועי' בצרור המור (בראשית ג, כב) שאד"ה נענש בעונש גשמי ובעונש רוחני דמה שנתקלל בגשמי הוא על מה שאכל מעץ הדעת. ומה שגורש מג"ע הוא עונש על ביטול ובחרת בחיים, שהיה לו לבחור בעץ החיים ולא בעץ הדעת.

אך בדעת רש"י משמע שאין כאן מצוה וחיוב אלא עצה, דהמשל כאדם האומר לחבירו בחר לך חלק יפה אינו ציווי אלא עצה טובה. וכ"ד הרס"ג והרמב"ן להדיא (וכנ"ל). וטעמם י"ל עפ"י מ"ש בס' הזכרון (על רש"י) דס"ל שכשעושה מפני חיוב וציווי הר"ז מוכרח ואין כאן בחירה.

גדר קיום הבחירה

לשי' רבינו יונה בכל עשיית מצוה מקיים גם מצות ובחרת בחיים, ובכל איסור עובר גם בביטול עשה זה (כמ"ש החרדים). ואף לשאר ראשונים שלא מנהו במנין המצוות, ויתכן אף שאינו חיוב (כמ"ש הס"ז), מ"מ עשיית המצוות היא קיום הבחירה בחיים.

ויש לעיין בפ"י "חיים" אם הוא שם כולל על כל המצוות שהן מביאות לחיים, או דהוא החיים בעצם דהיינו לבחור בחיי נצח, [כ"ה בפשוטו]. ולפי"ז במעשה המצוה מצד עצמו עדיין לא מתקיימת מעלת הבחירה, אלא דוקא כאשר בוחר במצוה מתוך הכרה שזה החיים, ונמנע מהעבירה מתוך הכרה שהיא מוות. וכ"כ בדעת תורה דברים (יח) דהציווי כלפי ה"ל"ת הוא שלילת הרע, שמלבד עצם העבירה, צריך שידע ויבין בגודל רעתה, דהוא היצר הוא השטן הוא המוות.

וכ"מ בדברי החסיד יעבץ (לעיל) שעיקר הציווי ובחרת בחיים, בא לומר שתבחר בטוב מפני שהוא טוב בעצם, [ולא בשביל השכר], והיא ההכרה שעיי' המצוה הוא מתדבק בה' ומחיה את עצמו.

ובשפתי חיים (בחירה עמי' כ) כ' בשם הרש"ז מקלם שבחירה היא מעלה שצריך לקנות (כדמשמע בשע"ת הנ"ל), ועיי' כל בחירה טובה האדם משעבד את רצונות גופו לשכל, [עיי"ש (ובעמ' כד) דמבואר שבכל ויכוח בין השכל לרצון הגופני מתקיימת הבחירה]. ולפי"ז גם מה שהאדם התרגל לעשות באופן שלכאן כבר לא נחשב שבוחר, ז"ל הבחירה ששעבד את רצונו לשכלו. [עי' בתרגום שבחירה היא "רעותא", כלומר שעצם הרצון לעשות הוא קיום הבחירה, אף שאין לו צד שלא לעשות].

וא"כ מה שהרגיל עצמו בכך היא מעלה, ובס' אור עולם (ח"ז) הכריח כן מהתפילה "ותרגילנו בתורתך", שאנו מבקשים לקנות את כח ההרגל, משום שתכלית הכל שרצוננו יהיה לעשות רצונו ית', ז"א שההרגל אינו סתירה לבחירה אלא תוצאה ממנה. [ועיי"ש שמקבל שכר על המעשה הראשון שאדם להרגל, ואף כשאבי הרגילו לך].

החווה"ל שער הבטחון (פ"ד) כ' דקיום ובחרת בחיים מורכב מג' דברים: הא' בחירה בלבו ומצפוני, והב' כוונה והסכמה לעשות מה שבחר בו, והג' ההוצאה אל גדר המעשה. [ועיי' כת"ס (נצבים) שביד האדם הבחירה ולא גמר המעשה שלזה צריך לעזר אלקין].

כח הבחירה

תנן באבות (פ"ג מט"ו) הכל צפוי והרשות נתונה. ופירש"י הכל צפוי - כל מה שאדם עושה בחדרי חדרים צפוי וגלוי לפני הקב"ה, [ומ"מ] הרשות נתונה בידו של אדם לעשות שנה' ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב וגו'. והרמב"ם פי' שהכל צפוי מראש אך אל תחשוב שמשום כך האדם אנוס למעשיו, אלא כל אדם בחירי והרשות נתונה לו. ובהקדמה לאבות (ח' פרקים) האריך יותר (בפ"ח) עיי"ש.

וכ' המהר"ל (דרך חיים) שנסמך למשנה הקודמת חביב אדם שנברא בצלם [ותרויהו דברי ר"ע], מפני שהבחירה נובעת מכח הצלם אלקים של האדם. ועי' ספורנו עה"פ נעשה אדם בצלמנו כדמותנו (א, כו) שהוא כדמות אלקים מצד הבחירה שהיא אלקית, רק מכיון שעלול לבחור גם ברע נא' כדמות ולא בדמות. [וכ"מ קצת ברמב"ם פ"ה ה"א עיי"ש].

ועי' נפה"ח (ש"א) דענין צלם אלקים הוא שהאדם יכול לתת כח ולבנות עולמות עליונים, וביאר (בפ"ז) דזהו שורש הבחירה וז"ל "ולזאת לו לבדו נתנה משפט הבחירה להטות עצמו וזהו העולמות לאיזה צד אשר יחפוץ". וכך מבואר ממה שכללה רבינו יונה במעלות שבעבורן נברא האדם, [דאם הבחירה רק מצד נהמא דכיסופא לכאן א"א לומר שבעבורה נברא האדם אלא שאחרי שנברא עבור העוה"ב צריך בחירה, משא"כ מצד תיקון העולמות הרי זה גופא עיקר תכלית האדם כנ"ל, ולכן היא המעלה הראשונה].

תשובה מכה הבחירה

כ' הרמב"ם פ"ז מהל' תשובה ה"א הואיל ורשות כל אדם נתונה לו כמו שביארנו, ישתדל האדם לעשות תשובה ולנעור כפיו מחטאיו, כדי שימות והוא בעל תשובה, כדי שיזכה לחיי העולם הבא. (ועי' שבת קנ"ג. שוב יום אחד לפני מיתתך וכו').

והנה עיקר מעשה התשובה וחיובה כבר נתבאר ברמב"ם בפ"א עיי"ש, וכאן כתב ענין אחר, להשתדל בתשובה מטעם הבחירה, וביאר במזכרת מנחם (בס' הליקוט) דס"ל דמדכתיב ובחרת בחיים נתחייבנו להשתדל לזכות לחיי עוה"ב.

ולפי"ז תשובה בפרט מקיימים את ובחרת בחיים כעיקרו, שבה מואס ברע ובמוות ובוחר להדיא בחיי נצח. [ואף להר"מ שאין מ"ע לעשות תשובה כמ"ש המנ"ח (ססד) אלא המצוה היא הוידוי, מ"מ מתקיים בזה עיקר החיוב של ובחרת בחיים, דס"ל שהוא חיוב כמשנ"ל] ויתכן דהגדר של קבלה לעתיד הוא מכה חיוב זה, דעי' שמקבל ללכת בדרך הטוב כבר מקיים ובחרת בחיים.

דרושים לחברות לזמן אלול הבעל"ט

נושא	מקום	שעה	טלפון
גמ' נשים	עדיף ש"ח		052-7451481
גמ' ב"ק	גר כבודיעין גמיש		054-7836000
גמ' נייקין	עדיף איזור היכל יצחק	11:00-1:00 חלקי	9298517
גמ' עדיף יבמות	ברכפלד	8:00-9:00	052-7630461
ברכות/חזרה יבמות	ברכפלד		9790869
גמרא	חפציבה, בביתי	פעמיים בשבוע 11:30-1:00	054-4737360
מועד, דף ליום			054-8414585
גמ' בהספק			9760861
גמ' (בכל שפה)	זכרון משה		054-8442987
פתוח/ דף היומי	קמח	9:45-12:45	9763175
מפעל הש"ס	רשב"י		9760868
הל' שבת מ"ב	זכרון משה		054-8407310
מ"ב ח"ג			052-7623112
שהיה והטמנה טוש"ע בעינין	משך חכמה		9743984
ח"מ לטוען רבני	כולל קול יעקב	בוקר וגם אחה"צ	054-9729402
טוש"ע א"ע עם הרבה חזרות			052-7678646
הלכות לש"ה"ר בעינין	קמח	8:00-11:00 חלקי	9798459
פתוח	פתוח	8:15-9:30	054-3031919
פתוח	בטלפון	6:00-6:30	6326387
פתוח	קמח	10 עד 1	054-8424322
פתוח	משכן אהרן, נתיה"מ 101		050-4213666
שיעור גמ' חולין עין קל	אהבת תורה ברכפלד	6:30-7:00	052-7664200
שיעור דף היומי	נתיבות המשפט 111	7:05	
שיעור נ"ך - יחזקאל	עמל התורה מנ"ח 7	9:30-10:15	0504168069
מחפש שיעור דף היומי (כל שפה)	פתוח	9:30-12:00	054-8415279
מחפש שיעור דף היומי		8:30	057-3133772
גמ' מס' ערכין	יוצאי חברון	שעה-שעתיים	057-3141265
תחילת מס' שבת	בית יצחק	5:30-7:00	052-7623364
גמ' רש"י הספק באנגלית	נתיה"מ/ג.דרומית	4:15-7:00	052-7122782
בבא בתרא, עמוד ליום	נאות שמחה	5:30 - 4:15	054-8413093
מפעל הש"ס דף ליום	ביכ"נ נאות שמחה		050-4116367
כיצד מברכין/ יבמות, סוטה	ברכפלד		9790869
אמצע ב"ב/מ"ב ח"ב	אוהל ישראל	4:10-5:25	052-7631259
פתוח	פתוח		054-8442987
גמ' בהספק	עדיף גבעה דרומית		054-8459820
פתוח/ דף היומי	קמח	4:00-6:00	9763175
מפעל הש"ס	רשב"י		9760868
קידושין בעינין		6:00-7:00	054-8427799
גמ' שבת בקיאות	מרומי שדה 13	4:00-6:00	052-7124329
גמ' מגילה	גרין פארק	5:00 - 3:00	052-7324862
דף היומי	רשב"י		054-8485609
הכנת שיעור ב"ק פ"א, דף היומי, מ"ב	בין משובב לקמ"ח	1:30 עד מאוחר בלילה	050-4194919
הכנת שיעור משניות זרעים	גרין פארק	6:00-7:00	052-7617912
שיעור בהל' שבת ומועד	אחדות ישראל	א.ב./בין מנחה למערב	050-4132510
הלכה	ברכפלד - זואת ליהודה		054-8485609
י"ד	קמ"ח / יוצאי פוניבז'	6:00-7:00	052-7664885
הלכה / דף היומי	אמצע אבני נזר		052-7618263
עדיפות להלכה	ברכפלד	3:00-6:30 חלקי	052-7662282
פתוח	קמ"ח	5:30 - 4:00	054-8424322
פתוח	נאות הפסגה	6:00-7:00	057-3197565
פתוח	נאות הפסגה	8:30 D	077-9325462
שור שנכח את הפרה	פוניבז'	9:00	057-3140959
מחפש שיעור בהלכה	ברכפלד		050-4150453
שיעור סדר המ"ב, הל' ד' מינים	קמ"ח בעז"נ	א.ג.ה 9:00-9:30	
שיעור חדש כתובות עמוד ליום	נתיה"מ 43 מנין אברכים	7:00-8:00	9742956
שיעור דף היומי	ר"ע 23 בספריה התורנית	7:15	050-4104423
שיעור דף היומי	אוה"ח 27 - חניכי הישיבות	8:15-9:00	
מחפשים שיעור חיוק מעניין בהשקפה	קרית ספר		9742101

בוקר

אחה"צ

ערב

לחשומת לב: כל בקשה לחברותא מתפרסמת לתקופה מוגבלת, לאחר מכן, במידת הצורך יש לעדכן מחדש.

ברגע האחרון!! לפני שיהיה מאוחר

ארגון משובב נתיבות
מרכז להצלה רוחנית
057-3133330 057-3102044/8/9 057-3140000

קושיא

כתב השו"ע סי' תר ס"ב דגם מי שאין מצוי לו פרי חדש בליל ב' דר"ה יאמר שהחינו, ומבואר במשנ"ב סק"ה וז"ל עם כ"ז יאמר שהחינו דאף דקדושה אחת היא מ"מ ב' ימים הם, ע"כ. ויש לעיין מה כוונתו במש"כ דב' ימים הם, והרי שאר ימים טור בים ג"כ כמה ימים הם ואין אומרים שהחינו, ואף בשביעי של פסח אין אומרים. [והנה יש דעות דקדושה אחת היינו לחומרא ולא לקולא, אמנם לא נראה לזהו נתכוון המשנ"ב], וצ"ע.

הרב יהודה כץ

נושאי הגליונות הבאים

גליון קס"ב - ראש השנה בעניני יום הדין וסימנא טבא

ד"ת [עד 700 מילים] יתקבלו בצירוף שם מלא וטל' בתיבות: עד מוצש"ק פר' נצבים. בדוא"ל: עד יום ראשון בצהריים.

גליון קס"ג - סוכות בעניני חג הסוכות

ד"ת [עד 700 מילים] יתקבלו בצירוף שם מלא וטל' בתיבות: עד מוצאי יוה"כ. בדוא"ל: עד יום ראשון י"א תשרי בערב. המערכת אינה מתחייבת לפרסם את כל החידו"ת כתובת המערכת: gal200@neto.bezeqint.net

המעוניינים להשתתף ולכתוב בקביעות נא לפנות לטל' 050-4122753

לקבלת הגליון בדוא"ל בקביעות, בכל ערש"ק יש לשלוח בקשה לכתובת: gal200@neto.bezeqint.net

בצאת השנה

וב"ה בידינו עוד מאות עמודי עומק דפרשה, ובצאתנו לקראת שנה חדשה של חידוש והתחדשות בתורה. אנו קוראים לכל אשר הגליון יקר בעיניו - לכותבים הזוכים לחדש ולהרביץ תורה ברבים, וללומדים המתעשרים בידיעת התורה ומלחמתה,

לשאת עמנו בעול

של ההדפסה, הגרפיקה, ההקלדה והחלוקה, המגיעים לאלפי שקלים מדי חודש בחודשו!

(לבידור על אפשרויות התרומה ניתן להתקשר לטל' 050-4122753)

תכנית "שמח תשמח" הלוואות בפריסה של 200 תשלומים

לפרטים: הרב א. ארנפורינד 050-4150605

למען עתיד ילדיך

הקופה שגדולי הדור סומכים וממליצים עליה
תורמים לעניי העיר ורואים ישועות

